

S. Sayısı : 49 a ek

Şeker istihlâk ve gümrük resimleri hakkındaki 2785 sayılı ve 13 - VI - 1935 tarihli kanunun 6 ncı maddesinin tefsirine dair Başvekâlet tezkeresile şeker istihlâk ve gümrük resimleri hakkındaki 2785 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı kükümler ilâvesine dair kanun lâiyhası hakkında Bütçe encümeni mazbatası

Bütçe encümeni mazbatası

T . B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 49

Esas No. 1/662

25 - I - 1937

Yüksek Reisliğe

Şeker istihlâk ve gümrük resimleri hakkındaki 2785 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler ilâvesine dair olan kanun lâiyhasının Umumi heyetin 20 - I - 1937 tarihindeki toplantısında yapılan ikinci müzakeresi sırasında lâiyhanın birinci maddesinin ilk bendinin tadili hakkında Muğla mebusu Hüsnü Kitabı tarafından verilen ve Umumi heyetçe nazarı itibare alınarak encümenimize havale buyurulan tadil takriri takrir sahibi ile Maliye ve İktisad vekâletlerinin salâhiyettar mümessilleri hazır oldukları halde tetkik edildi.

Teklif lâiyhasına bağlı esbabı mucibede; şekerden alınan istihlâk resminin azaltılmasını icab ettiren sebebler izah edildikten sonra şeker fabrikalarının senede 65 000 ton istihsal etmek esasına göre ayarlandığı ve bu takdirde alınacak resmin kiloda 5 kuruş olarak tesbit edildiği ve bu suretle 2785 sayılı şeker istihlâk ve gümrük resimleri kanununun esbabı mucibesinde 65 000 ton istihsal halinde alınması tahmin edilen 6,05 kuruş istihlâk resminden 1,05 nisbetinde tenzilât icra edilmiş olacağı ve yıllık istihsalın muhtemel tahavvüllerine göre değişmesi lâzımgelen resmin tesbitine esas olan formülün kezalik mezkûr esbabı mucibede 75 000 ton için tahmin edilen resim ile 55 000 ton istihsal vaziyetine göre mezkûr kanunda gösterilen

resimden 1,05 nisbetinde tenzilât icrası suretile tesbit edildiği beyan edilmektedir.

Teklif sahibi; lâiyhadaki bu formülün kabulü; istihsalın 55 - 75 bin ton arasında tahavvülü ve tabiri diğerle 65 000 tondan bu hadlere doğru temevvücü halinde - 2785 numaralı kanunun esbabı mucibesinde 60 ve 70 bin ton için tahmin edilen resim miktarlarına nisbetle - 1,05 tenzilâtın şirket lehine ve 55 - 75 bin ton hadleri haricinde istihsal yapıldığı takdirde de Hazine lehine az, çok tebeddül ve temevvüç edeceği mütaleası ile bu formülün tadilini istemektedir .

2785 sayılı kanunun esbabı mucibesinde 60 ve 70 bin ton için tahmin edilen resimler ayrıca nazarı itibare alındığı takdirde; yapılan teklif 1,05 kuruş tenzilâtın daha müstakar bir halde kalmasına medar olabilecek mahiyette ise de mezkûr esbabı mucibede yazılı resim nisbetlerinin tamamen takribî ve tahminî olduğu 2785 sayılı kanunda 4,10 kuruş istihlâk resminin 55 000 ton istihsale göre konmuş olduğunun ve istihsalın artması halinde alınacak resmin ayrı bir kanunla tesbit edileceğinin tasrih edilmesi ile de sabit ve aşıkârdır .

Lâiyhadaki esas ile teklif edilen tadil arasındaki fark 60 ve 70 bin ton istihsal halleri için evvelce tahmin edilen resimlere aid miktarların lâiyhada hesaba katılmamasından ve teklif sahibi-

nin bu rakamları da ayrıca hesabında derpiş etmesiden ileri gelmektedir. Bu vaziyeti icab ettiren sebep şudur:

Şirketin normal bir halde çalışabilmesini temin için bidayeti teşkilinde hazırlanan esas projeye binaen birisi şekerin tayin edilen toptan ve müstakar satış fiyatına göre alınacak resmin tesbiti ve uzeri de miktarı hükümetçe tayin edilmekte olan stokun kıymetine tekabül edecek miktarda Hazinece şirkete faizsiz avans verilmesi veya bu miktardaki istikraz faizinin Hazinece ödenmesi hakkında şirketçe yapılan esaslı iki teklif Hükümetçe muvafık görülerek bu hususta cereyan eden uzun tetkik ve müzakerelerden sonra bir çok kanun projeleri hazırlanmış ve bu meydana resim hakkında teklif olunan tadilname esaslarına benzer ve fakat stok faizinin tamamen Hazineye aidiyetini icab ettiren bir proje de hazırlanmış olduğu ve bu projenin ancak faizin tamamen Hazinece ödenmesini tazammun etmesi noktasından Hazine menfaatine uygun görülmeyerek terkedildiği ve son resim formülünün yeniden tesbit ve ertesi seneye devrolunacak stoktan 15 000 tona aid faizin şirkete ve bundan fazlasının da Hazineye aid olması esası kabul edildiği ve lâyihaın bu esasa göre hazırlanmış olduğu anlaşılmıştır.

Şu halde teklif veçhile yapılacak tadilâtın; lâyihadaki esasa göre istihsal hacmi nisbetinde şirkete senede 14 - 210 bin liralık bir menfaat temin etmesi ihtimalini bertaraf etmesi - 2785 sayılı kanununun esbabı mucibe lâyihasındaki ra-

kamlar sahih ve katî olarak kabul edilmek şartile - varid ve bu ihtimal de 65 000 tondan itibaren 75 000 tona kadar ve yine 65 000 tondan aşağıya doğru 55 000 tona kadar inilmek şeklinde mümkün olabilecektir.

Bundan başka yukarıda arzedildiği veçhile evvelce hazırlanan lâyihada da benzeri derpiş edilen bu tadilin şirketçe senede 220 000 liralık bir faiz tediyesini istilzam eden stok ile birlikte mütaleası muhik olacağına ve bu tadilâtın faizin Hazinece deruhde edilmesi şartile kabulü Hazine menfaatlerine uygun görülmediğine binaen lâyihaın eski halile kabulü daha muvafık olacağı düşünülerek olveçhile Yüksek heyetin tasvibine arzı encümenimizce kararlaştırılmıştır.

Reis	R. V.	M. M.	Kâtib
Burdur	Isparta	Trabzon	İstanbul
M. Ş. Özkon	M. Ünsal	S. Day	F. Öymen
Balıkesir	Çorum		Edirne
E. Adakan	E. S. Akgöl	F. Kaltakkıran	
Gümüşane	İzmir		Kastamonu
D. Sakarya	K. İnanc		T. Coşkun
Kırklareli	Malatya		Manisa
Ş. Ödül	O. Taner		T. Türkoğlu
Maraş	Mardin		Muş
A. Tiridoğlu	R. Erten		Ş. Çiloğlu
Ordu	Seyhan		Sivas
H. Yalman	Naci Eldeniz		R. Başaru
Sivas			
Remzi Çiner			